

Masterclass 2008-2009

Wetenschappelijk onderzoek in de gehandicaptenzorg

onder leiding van prof. dr. Adri Vermeer en dr. Joop Hoekman

Inleiding

Steeds meer zorginstellingen ontdekken dat wetenschappelijk onderzoek een belangrijke bijdrage kan leveren aan de verdieping en ontwikkeling van de praktijk en de organisatie van de zorgverlening/ondersteuning. Die bijdragen kunnen bijvoorbeeld liggen op het gebied van geneeskunde, orthopedagogiek, paramedische wetenschappen, psychologie, organisatiekunde, sociologie of ethiek. Dergelijk onderzoek wordt deels extern, maar deels ook intern gefinancierd. Meer en meer wordt erkend dat wetenschappelijk onderzoek voor de zorgsector belangrijk is en daarom een zinvolle investering bij een aanvaardbare belasting voor het primaire proces in de zorginstellingen.

De verkennende fase die aan het feitelijke onderzoek voorafgaat, wordt echter nauwelijks gefaciliteerd. Niettemin is juist deze fase van cruciaal belang. Daarin worden immers de onderzoeksvraagstelling en het onderzoeksdesign ontwikkeld. In deze fase blijken onderzoekers ook de meeste behoefte te hebben aan begeleiding en ondersteuning. Ze hebben kortom behoefte aan start(ers)hulp. Deze Masterclass Wetenschappelijk Onderzoek is hiervoor bedoeld. Bovendien wordt tijdens de uitvoeringsfase van het onderzoek feedback geboden.

Onderzoekers in de gehandicaptenzorg

Zorginstellingen hebben veel mensen in dienst die vaardigheden hebben voor en interesse in het verrichten van wetenschappelijk onderzoek. Dat zijn niet alleen academici, maar ook anderen die zich in hun opleiding onderzoeksvaardigheden eigen hebben gemaakt. Binnen de praktijk van de zorgverlening worden deze mensen vrijwel uitsluitend ingezet voor taken binnen het primaire proces. Daarmee blijft een potentieel vermogen om via wetenschappelijk onderzoek nieuwe kennis aan te boren, te ontwikkelen en te implementeren, onbenut. Ook universiteiten hebben slechts beperkte mogelijkheden om onderzoek te verrichten dat direct relevant is voor de zorgpraktijk en dat impulsen kan geven aan vernieuwing in de zorg en ondersteuning.

Daarom organiseert de VGN in het kader van haar programma kennisbeleid bij voldoende belangstelling in 2008-2009 een nieuwe editie van de Masterclass Wetenschappelijk Onderzoek. Initiator van deze masterclass, die in eerste instantie door de 's Heeren Loo Zorggroep werd aangeboden, is prof. dr. Adri Vermeer. De Masterclass 2008-2009 wordt verzorgd door twee hoofddocenten: prof. dr. Adri Vermeer en dr. Joop Hoekman.

Ondersteuning bij het uitvoeren van onderzoek

Met het organiseren van deze masterclass wil de VGN bijdragen aan de verdere professionalisering van de sector. De masterclass heeft tot doel om academici die werkzaam zijn in de gehandicaptenzorg te ondersteunen bij het uitvoeren van onderzoek.

In essentie gaat het erom de cursisten - in aansluiting op hun logische, kritische en systematische manier van denken - kennis en vaardigheden mee te geven, waarmee ze zelf de slag kunnen maken van probleem naar onderzoeksvraag. Daarbij krijgt het formuleren van een heldere probleemstelling en een deugdelijke onderzoeks aanpak veel aandacht. Ook wordt de verbinding gelegd met de eigen professionaliteit: Waarom doe ik wat ik doe? Hoe doe ik wat? Daarnaast worden deelnemers toegerust in de methodologische aspecten van onderzoek. Deelnemers stellen tijdens de masterclass onder begeleiding een gedegen, kansrijk onderzoeksplan op en ontvangen tijdens de uitvoering van dit onderzoeksplan ondersteuning.

Inhoud masterclass

De masterclass is een intensieve cursus die startende onderzoekers inzicht geeft in:

- de betekenis van praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek;
- verschillende types onderzoek;
- verschillende fasen en aspecten van een wetenschappelijk onderzoek;
- het gebruik van informatietechnologische hulpmiddelen;
- de relevantie van het ICF- en AAIDD-model voor wetenschappelijk onderzoek;
- methodologische aspecten van wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van mensen met een beperking;
- ethische aspecten van wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van mensen met een beperking;
- het rapporteren van onderzoeksresultaten door het schrijven van een wetenschappelijk artikel;
- de wereld van de subsidiegevers.

Daarnaast biedt de masterclass begeleiding en ondersteuning bij:

- het lezen en analyseren van wetenschappelijke literatuur;
- het schrijven en indienen van een gedegen en kansrijk onderzoeksplan;
- uitvoering van het onderzoeksvoorstel.

Docenten

Hoofddocenten zijn prof. dr. Adri Vermeer, emeritus hoogleraar orthopedagogiek in het bijzonder de gehandicaptenzorg aan de Universiteit Utrecht en dr. Joop Hoekman, coördinator onderzoek bij de Gemiva-SVG Groep en universitair docent aan de Universiteit Leiden.

Voor diverse onderdelen (zie programma) zijn deskundige docenten uitgenodigd:

- dr. Wil Buntinx Universiteit Maastricht
- prof. dr. Jan Hoogland Universiteit Twente en Stichting Philadelphia zorg
- prof. dr. Herman Meininger Vrije Universiteit Amsterdam / 's Heerenloo Zorggroep
- dr. Quinten Raaymakers Universiteit Utrecht
- dr. Martin Schuurman Kalliope Consult
- prof. dr. Carla Vlaskamp Rijksuniversiteit Groningen / 's Heerenloo Zorggroep
- dr. Hans van Balkom PonTeM, centrum voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie voor mensen met auditieve en communicatieve beperkingen

- dhr. Floris Hartman Psychologisch Instituut voor Consultatie, Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek

Doelgroep

De masterclass is bedoeld voor zowel starters in onderzoek als voor HBO-ers en academici die hun kennis over onderzoek willen opfrissen om daadwerkelijk onderzoek te gaan doen. Het is essentieel dat de deelnemer beschikt over het vermogen om analytisch en logisch te denken. Ervaring met scriptie-onderzoek en met het doornemen van Engelstalige literatuur helpt. Daarnaast is commitment binnen de eigen organisatie van belang, zodat de deelnemer beschikt over voldoende 'blokken' tijd en het onderzoek goed wordt ingebed binnen de instelling.

De ambities van de cursisten zijn leidend. Het is zaak dat er een goede match ontstaat tussen achtergrond van de cursist en zijn doel/het soort onderzoek dat hij wil uitvoeren. De mogelijkheid wordt geboden om in een individueel gesprek te verhelderen wat de startsituatie is (wat men al kan en wat niet), wat de ambitie is en welke facilitering door de eigen organisatie geboden kan worden.

Accreditatie

Accreditatie wordt aangevraagd bij NVAVG, NVO Orthopedagoog-Generalist en het Koninklijk Genootschap voor Fysiotherapie.

Programma Masterclass

Woensdag 12 maart 2008: Voorlichtingsbijeenkomst

- opzet en inhoud van de masterclass;
- wat wordt van de deelnemers verwacht;
- ervaringen met de masterclass tot nu toe.

Woensdag 19 en donderdag 20 maart 2008: Individuele gesprekken (optioneel)

Deelnemers die hun deelname nader willen toetsen kunnen na de voorlichtingsbijeenkomst – individueel of gezamenlijk - een gesprek hebben. Hierin komen wensen en verwachtingen aan de orde, maar ook de ondersteuning en betrokkenheid vanuit de eigen organisatie.

Dinsdag 8, woensdag 9 en donderdag 10 april 2008: Blok 1

(3 dagen, 2 overnachtingen)

Inleidende voordrachten

- De noodzaak van praktijkgericht onderzoek,
drs. Jopie Nooren (VGN);
- De plaats van onderzoek in het kennisbeleid van de gehandicaptenzorg,
dr. Martin Schuurman (Kalliope Consult);

- Subsidiegevers en hun beleid,
prof. dr. Adri Vermeer (Universiteit Utrecht);
- Ethische aspecten van wetenschappelijk onderzoek,
*prof. dr. Herman Meininger (Vrije Universiteit Amsterdam en 's Heerenloo
Zorggroep);*
- Onderzoek bij mensen met auditieve en communicatieve beperkingen,
dr. Hans van Balkom (PonTeM).

Informatie over:

- soorten onderzoek;
- grote lijnen voor de opzet van een onderzoeksvorstel;
- richtlijnen en beoordelingsprocedures van NWO, ZonMW en andere subsidiegevers;
- samenwerking met universitaire onderzoeksgroepen;
- geschikte literatuur op het gebied van statistiek en onderzoeksmethoden (zowel kwantitatief als kwalitatief);
- het gebruik van bibliotheek, literatuursearch op internet, PowerPoint, SPSS, WinMax, dhr. Floris Hartman (Psychologisch Instituut voor Consultatie, Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek) en dr. Quinten Raaymakers (Universiteit Utrecht).

Donderdag 19 en vrijdag 20 juni 2008: Blok 2

(2 dagen, 1 overnachting)

Inleidende voordrachten

- Relevantie van het ICF- en AAIDD-model voor wetenschappelijk onderzoek, *dr. Wil Buntinx (Universiteit Maastricht)*;
- Onderzoek bij mensen met ernstige meervoudige beperkingen, *prof. dr. Carla Vlaskamp (Rijksuniversiteit Groningen, 's Heerenloo Zorggroep)*.

Uitwisseling van ervaringen

- Analyse van een artikel op het eigen onderzoeksterrein;
- Presentatie door deelnemers en bespreking van eerste opzet van het Onderzoeksvoorstel;
- Analyse van diverse conceptuele en normatieve aspecten;
- Richtlijnen voor verdere uitwerking.

Informatie over

- mogelijkheden van begeleiding;
- het presenteren van onderzoeksresultaten door middel van publicaties en congresbijdragen.

Woensdag 10 september 2008: Blok 3

Onderzoeksvragen en operationalisatie: Hoe staat het ermee? Bespreking mede op basis van inbreng van de deelnemers.

- Beantwoording van algemene vragen over het schrijven van een onderzoeksvoorstel;
- Mogelijkheid tot individuele consultatie.

Donderdag 9 en vrijdag 10 oktober 2008: Blok 4

Inleidende voordracht

- Cliëntenraadpleging in onderzoek in de gehandicaptenzorg
dr. Joop Hoekman (Gemiva-SVG Groep en Universiteit Leiden).

Uitwisseling van ervaringen

- Presentatie en bespreking van definitieve onderzoeksvorstellen;
- Afspraken voor individuele begeleidingsgesprekken in de loop van november 2008.

Bespreking onderzoeksvorstellen

- Prof. dr. Herman Meiningers: Analyse van gepresenteerde onderzoeksvorstellen op normatieve en ethische aspecten.

13 en 14 november 2008: individuele gesprekken

(1 uur per deelnemer)

Individuele begeleidingsgesprekken over de onderzoeksvorstellen.

Vrijdag 19 december 2008: slotdag

(1 dag)

Inleidende voordracht

- De noodzaak van praktijkgericht onderzoek,
prof. dr. Jan Hoogland (Universiteit Twente en Stichting Philadelphia Zorg)

Overig

- Bespreking indiening en/of start van het voorgenomen onderzoek;
- Adviezen herindiening en/of verdere uitvoering van het onderzoeksvorstel;
- Opzet van een wetenschappelijk artikel;
- Zoeken van geschikte publicatiemogelijkheden;
- Evaluatie masterclass;
- Uitreiking certificaat.

Terugkomdag(en) in de loop van 2009

In het tweede jaar van de masterclass worden één of meer terugkomdagen georganiseerd. Tijdens deze dag(en) krijgen de deelnemers de gelegenheid een toelichting te geven op hun (voorgenomen) onderzoek. Er is dan gelegenheid feedback te vragen en te krijgen over het in gang gezette onderzoek. Ook krijgen deelnemers advies over het verloop van het onderzoek en eventuele problemen die zich daarbij voordoen. Indien gewenst worden meer terugkomdagen georganiseerd.

Begeleiding

De interne en externe begeleiding van het voorgenomen onderzoek blijkt soms een probleem. De interne steun laat te wensen over en de externe steun komt niet van de grond. Het voornemen is daarom een pool van externe begeleiders samen te stellen. Met de eigen organisatie wordt in dat geval overlegd over een vorm van vergoeding. Bij de deelname aan de masterclass ontvangt de eigen instelling een brief waarin op 'commitment' wordt aangedrongen. Dit 'commitment' betreft de bereidheid tot het bieden van faciliteiten voor de betrokken medewerker om het voorgenomen onderzoek uit te voeren en de bereidheid tot het geven van een vorm van begeleiding daaraan. Desgewenst kan een beroep gedaan worden op de pool van externe begeleiders.

Organisatie

Plaats

Conferentiehôtel Internationale School voor Wijsbegeerte (ISVW), Dodeweg 8 te Leusden. Meer informatie is te vinden op www.isvw.nl.

De voorlichtingsbijeenkomst, de individuele (begeleidings)gesprekken en de slotdag vinden plaats bij de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland, Oudlaan 4 te Utrecht. Kijk voor meer informatie op www.vgn.org.

Data/Locatie

- 12 maart 2008 (voorlichtingsbijeenkomst), VGN, Utrecht
- 19 en 20 maart 2008 (individuele gesprekken, optioneel), VGN, Utrecht
- 8, 9 en 10 april 2008 (blok 1), ISVW, Leusden
- 19 en 20 juni 2008 (blok 2), ISVW, Leusden
- 10 september 2008 (blok 3), ISVW, Leusden
- 9 en 10 oktober 2008 (blok 4), ISVW, Leusden
- 13 en 14 november 2008 (individuele gesprekken, 1 uur per deelnemer), VGN, Utrecht
- 19 december 2008 (slotdag), VGN, Utrecht.

Deelnemers

Academici en andere beroepsbeoefenaars met onderzoeksvaardigheden, werkzaam in de sector zorgverlening aan mensen met een beperking.

Verwacht wordt dat de deelnemer beschikt over ten minste een beginnend idee over het thema van het eigen onderzoek. Maximaal aantal deelnemers: 20

Verplichte literatuur

- D.B. Baarda & M.P.M. de Goede (2001). Basisboek Methoden en Technieken, 3e druk. Groningen, Stenfert Kroese.
- D.B. Baarda & M.P.M. de Goede (1999). Basisboek Statistiek met SPSS voor Windows. Groningen, Stenfert Kroese.
- M. Schuurman, M. Speet & M. Kersten (2004). Onderzoek met mensen met een verstandelijke beperking. Handreiking voor de praktijk. Utrecht: LKNG (gratis te downloaden via www.lkng.nl onder de button Productenoverzicht).

Verdere benodigheden

Lidmaatschap van een universitaire bibliotheek, laptop/computer, e-mail en internetverbinding.

Kosten

Deelname aan de masterclass kost € 2.595,-. In deze prijs zijn inbegrepen overnachtingen in een eenpersoonskamer, maaltijden en koffie/thee tijdens bijeenkomsten voor het programma in 2008 en één terugkomdag in 2009.

Voor eigen rekening komen consumpties buiten de bijeenkomsten om, kosten van literatuur, overig werkmateriaal en reizen.

Certificaat

Na afloop van de masterclass ontvangt u een certificaat dat dient als een bewijs van uw deelname.

Aanmelden

U kunt zich tot uiterlijk 1 maart 2008 aanmelden middels een inschrijvingsformulier op het ledennet van de VGN. Het is niet mogelijk om voor een deel van de masterclass in te schrijven. Aanmeldingen worden in volgorde van binnenkomst behandeld. Bij overintekening wordt een wachtlijst ingesteld. De aanmelding is in eerste instantie voorlopig. Na de voorlichtingsbijeenkomst en/of de individuele gesprekken maakt u uw aanmelding definitief. Ná 1 april 2008 ontvangt u bericht of u geplaatst bent. In dat geval wordt een factuur bijgesloten. Uw aanmelding is pas definitief na betaling van de factuur.

Bij annulering tot 1 april 2008 wordt € 50,- administratiekosten in rekening gebracht.
Bij annulering na 1 april 2008 worden de volledige kosten in rekening gebracht.

Meer informatie

Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland
Cocky van Hesteren, secretaresse afdeling Zorgbeleid
Oudlaan 4
3515 GA Utrecht
T 030 27 39 303
E chesteren@vgn.org